

УДК 334.722:330.342:502.131.1(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.206.126-132>**Радько В.М.**

кандидат економічних наук

Державний університет економіки технологій

Radko Viktoriia

PhD in Economic Sc.

State University of Economics and Technologies

<https://orcid.org/0000-0003-0351-2573>**Мацюра С.І.**

кандидат економічних наук

Державний університет економіки технологій

Matsyura Svitlana

PhD in Economic Sc.

State University of Economics and Technologies

<https://orcid.org/0000-0002-3243-7683>**Гевко Д.Я.**

Державний університет економіки і технологій

Hevko Danylo

State University of Economics and Technology

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ: АДАПТАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ТА СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті розглянуто роль соціального підприємництва як інструменту досягнення цілей сталого розвитку в умовах воєнних викликів та післявоєнного відновлення України. Проаналізовано міжнародний досвід функціонування соціальних підприємств і можливості його адаптації до українського контексту. Особливу увагу приділено фінансовим, організаційним та соціальним механізмам підтримки, а також їхній гнучкості в умовах кризи. Узагальнено ключові підходи до розвитку соціального підприємництва, виокремлено особливості його трансформації та потенціал інтеграції у державну політику відновлення. Результати дослідження можуть бути використані при формуванні стратегій підтримки соціального сектору, удосконаленні нормативно-правового поля та розробці інструментів сталого економічного зростання.

Ключові слова: соціальне підприємництво, інновації, соціальна цінність, міжнародний досвід, соціальний бізнес, Цілі сталого розвитку, сталий розвиток.

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE CONTEXT OF WARTIME CHALLENGES: ADAPTATION OF INTERNATIONAL EXPERIENCE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY

The article explores the role of social entrepreneurship as a strategic driver of sustainable development in the context of wartime challenges and post-war recovery in Ukraine. The research focuses on the transformation of the social economy during crises and examines how social enterprises can support communities, address social vulnerabilities, and contribute to rebuilding local economies. A particular emphasis is placed on their ability to generate both social value and economic resilience, positioning them as crucial actors in achieving the Sustainable Development Goals (SDGs).

The study provides a systematic analysis of international experience, identifying best practices and models of social entrepreneurship in the European Union and other countries with well-developed support ecosystems. It examines the mechanisms of financial, organizational, and social support that allow social enterprises to operate effectively and maintain stability in periods of crisis and uncertainty. These mechanisms include impact investment, hybrid business models, partnerships with the public sector, and community-driven initiatives that combine economic viability with social

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Радько В.М., Мацюра С.І., Гевко Д.Я., 2025

impact.

An important component of the research is the assessment of opportunities for adapting foreign models to Ukrainian realities, which are characterized by institutional instability, fragmented regulatory frameworks, limited access to financial resources, and increasing social demand for inclusive and sustainable solutions. The article highlights the flexibility and resilience of social enterprises in responding to complex socio-economic challenges, demonstrating their potential to become an integral element of national and regional recovery policies. Based on the analysis, key development trajectories and priority areas for government and donor support are identified, including capacity building, financial instruments, and the creation of enabling ecosystems.

The proposed analytical framework provides a foundation for designing targeted public policies aimed at strengthening social entrepreneurship. It also supports the formation of partnerships between businesses, governmental institutions, and civil society organizations to expand the social and economic impact of entrepreneurial initiatives. The findings contribute to the advancement of scientific knowledge regarding the adaptive capacity of social enterprises in transitional economies and offer practical recommendations for integrating social entrepreneurship into long-term strategies for sustainable growth, resilience building, and post-war reconstruction.

Keywords: social entrepreneurship, innovation, social value, international experience, social business, Sustainable Development Goals, sustainable development.

JEL Classification: L31, O35, Q01, M14, I38.

Постановка проблеми. Одним із центральних напрямів сучасної глобальної політики є концепція сталого розвитку, яка передбачає злагоджене поєднання трьох складових суспільного життя – соціальної, економічної та екологічної. Організація Об'єднаних Націй визначила на період до 2030 року 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), спрямованих на подолання основних викликів людства – бідності, нерівності, змін клімату та інших глобальних проблем. Дані цілі є надзвичайно масштабними, тому традиційних зусиль урядів і великих корпорацій виявляється недостатньо для їх реалізації. Це зумовлює необхідність залучення ширшого кола учасників та розширення інструментів для досягнення поставлених завдань.

Одним із найефективніших механізмів для цього виступає соціальне підприємництво, яке пропонує інноваційні рішення на місцевому рівні. Його сутність зводиться до прагнення вирішувати соціально-економічні проблеми за допомогою сучасних бізнес-моделей, що поєднують отримання прибутку із досягненням суспільно корисних результатів. Соціальні підприємці виявляють проблеми у своїх громадах і створюють сталі шляхи їх розв'язання – від забезпечення населення чистою водою чи розвитку відновлюваної енергетики до боротьби зі зростанням кількості пластикових відходів.

Завдяки гнучкості, креативності та глибокому розумінню місцевих потреб соціальні підприємці роблять значний внесок у розвиток громад. Саме тому поширення соціального підприємництва має особливе значення для України, яка нині стикається з гострими соціально-економічними викликами, зумовленими тривалим воєнним станом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку економіки соціальне підприємництво виступає важливою умовою формування підприємницького потенціалу держав, що зумовлює необхідність його активної підтримки для досягнення 17 Цілей сталого розвитку. З огляду на глобальний масштаб цього явища, особливої актуальності набувають дослідження та впорядкування механізмів державного регулювання й підтримки соціальних підприємств як

складової стратегії сталого розвитку країни.

У державах емерджентного типу роль державних механізмів стимулювання соціального підприємництва є особливо значущою. Як зазначає В. Гурочкіна [5], емерджентність у контексті складних економічних систем визначає їх інституційний порядок і передбачає виникнення нових властивостей та якостей, що з'являються внаслідок взаємодії окремих елементів системи.

Визначення поняття соціального підприємництва залишається складним завданням, адже на сьогодні не існує єдиного, загальновизнаного тлумачення чи чітких меж цього явища.

Г.І. Давидовська зазначає, що соціальне підприємництво – це форма господарської діяльності, яка поєднує три взаємопов'язані риси, кожна з яких є необхідною для її існування. По-перше, соціальне підприємство створюється з метою вирішення конкретної соціальної проблеми. По-друге, воно забезпечує економічну стійкість, що досягається завдяки реалізації товарів чи послуг на ринку. По-третє, така діяльність базується на інноваційному підході – через новий продукт, послугу або бізнес-модель, яка пропонує ефективні способи використання ресурсів [6, с. 107].

На думку В.В. Компанійця, соціальне підприємництво передбачає виробництво товарів чи надання послуг, спрямованих на вирішення соціальних проблем або створення суспільної користі, а не на максимізацію прибутку для власників [7, с. 33].

В. Сміль трактує соціальне підприємництво як новаторську діяльність, спрямовану на вирішення або пом'якшення соціальних проблем суспільства на принципах самоокупності та стійкості [12, с. 13].

У аналітичному звіті «EU4Youth» [1] соціальне підприємництво визначається як діяльність, спрямована на створення соціальної цінності через застосування інноваційних підходів і підприємницьких методів. Водночас ОБСЄ [10] наголошує, що воно полягає у використанні підприємницьких інструментів і новаторських рішень для подолання соціальних, економічних та екологічних викликів.

Дослідники виділяють низку основних принципів соціального підприємництва, серед яких: пріоритет

соціальних цінностей, ініціативність, інноваційність, солідарність, чесність і відкритість [13]; підприємницький підхід і масштабність діяльності [9]; забезпечення позитивних соціальних трансформацій, розвиток соціального капіталу, демократичність і колективність [4; 13].

Попри зростаючу увагу до соціального підприємництва у світовій та українській науковій літературі, залишається недостатньо дослідженим питання адаптації міжнародних моделей підтримки соціальних підприємств до українського соціально-економічного та правового контексту, особливо в умовах воєнних викликів і післявоєнної відбудови. Бракує комплексних досліджень, які б поєднували економічні, соціальні та управлінські аспекти для формування ефективних механізмів розвитку соціального підприємництва як інструменту досягнення цілей сталого розвитку.

Мета статті - дослідження ролі соціального підприємництва як першорядного чинника забезпечення сталого розвитку, аналіз міжнародного досвіду його впровадження та оцінка можливостей адаптації ефективних практик у вітчизняних умовах.

Виклад основних результатів дослідження. Проблематика соціального підприємництва стає дедалі

більш актуальною, зумовлюючи значний інтерес і широку дискусію на міжнародному рівні. Це відносно нове соціально-економічне явище вирізняється своєю специфікою, адже не вписується у традиційні уявлення про бізнес як діяльність, спрямовану виключно на отримання прибутку. Головна мета соціального підприємництва базується не в комерційному зиску, а у вирішенні суспільно важливих проблем: захисті прав людини, забезпеченні зайнятості, підтримці соціально вразливих верств населення та подоланні бідності [2, с. 27].

Соціальні підприємці, подібно до представників традиційного бізнесу, володіють комплексом особистісних і професійних компетентностей, необхідних для досягнення успіху та реалізації поставлених цілей. Водночас їхня діяльність має принципові відмінності від комерційного підприємництва. Основним пріоритетом для них є максимізація соціальної цінності, а не фінансового результату. Вони спрямовують свої зусилля на вирішення локальних і глобальних соціальних проблем, орієнтуючись на довгострокові суспільні вигоди та нематеріальні цінності, що виходять за межі прибутковості (табл. 1).

Таблиця 1

Відмінності між соціальним і традиційним (комерційним) підприємництвом

Порівняльна ознака	Соціальне підприємництво	Традиційне (комерційне) підприємництво
Характер створення цінності	Основна увага зосереджена на формуванні соціальної цінності, що виходить за межі прибутковості.	Цінність створюється переважно в межах економічної вигоди, з орієнтацією на отримання прибутку та зростання капіталу власників.
Креативність та інноваційність	Характеризується впровадженням соціально та екологічно орієнтованих інновацій, застосуванням нестандартних підходів до вирішення складних суспільних викликів.	Інноваційність спрямована на підвищення ефективності, продуктивності та конкурентоспроможності бізнесу.
Баланс особистих та суспільних інтересів	Переважає соціальна місія над особистими вигодами; акцент робиться на досягненні суспільно значущих результатів.	Основна увага приділяється реалізації індивідуальних економічних інтересів власників бізнесу.
Рівень ризикованості	Висока готовність приймати ризики, пов'язані з невизначеністю соціально-економічних результатів діяльності.	Ризики оцінюються з позицій їх впливу на фінансову стабільність і прибутковість підприємства.
Сприйняття суспільних проблем та залученість до соціальних процесів	Відзначається глибоким розумінням суспільних потреб, високим рівнем соціальної свідомості та орієнтацією на створення суспільного блага.	Зосереджене на задоволенні особистих чи корпоративних інтересів; суспільні проблеми не є основним пріоритетом.

Джерело: [11, с. 19-20].

Серед головних напрямів економічної діяльності українських соціальних підприємств переважають ініціативи, спрямовані на працевлаштування соціально вразливих верств населення, формування прибутку для реалізації суспільно важливих цілей та розв'язання екологічних проблем.

У вітчизняній практиці найпоширенішими організаційно-правовими формами соціальних підприємств є приватні підприємства, громадські організації та товариства з обмеженою відповідальністю (рис. 1).

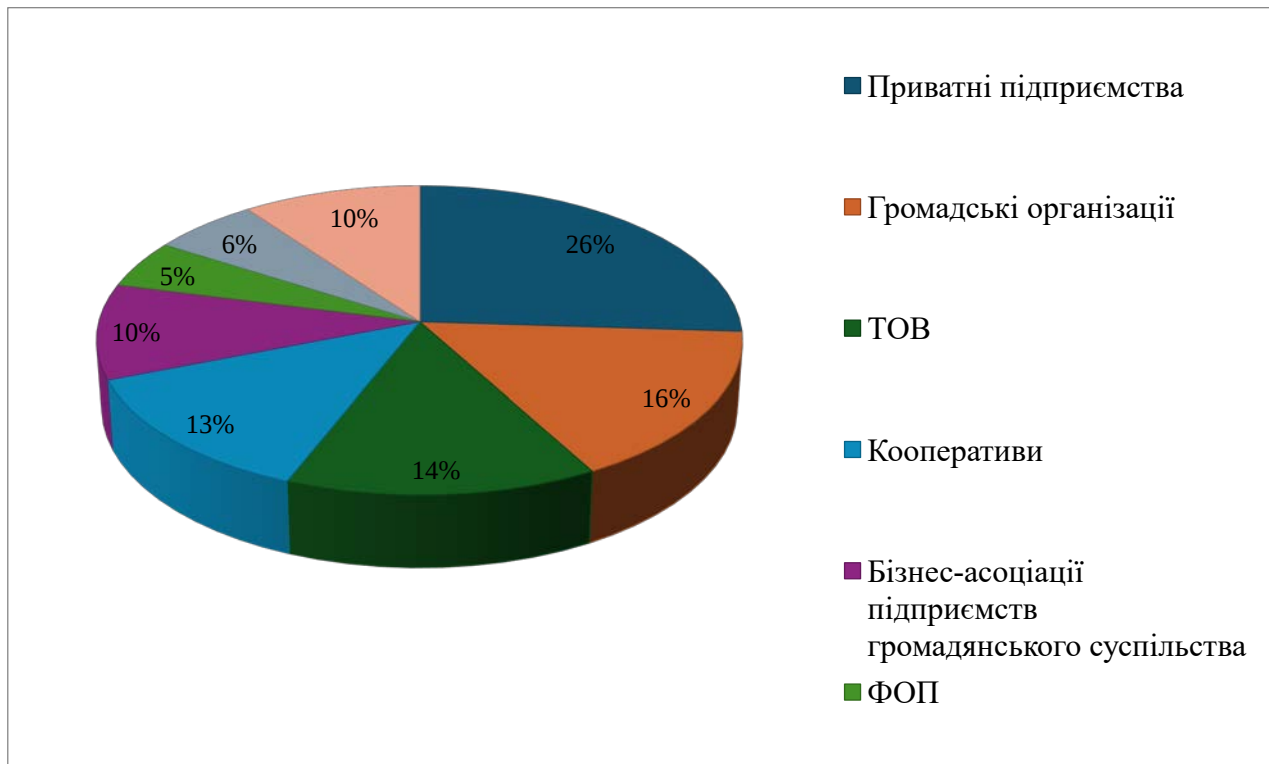

Рис. 1. Розподіл організаційно-правових форм соціальних підприємств в Україні, %
Джерело: [11, с. 43].

У країнах Європейського Союзу налічується близько двох мільйонів соціальних підприємств, що становить приблизно 10% від загальної кількості бізнес-структур регіону. На цих підприємствах зайнято понад 11 мільйонів осіб, або близько 6% усіх працюючих у ЄС.

Велика Британія є беззаперечним лідером у сфері розвитку соціального підприємництва. Саме тут цей сектор бере початок ще з 1844 року, а сьогодні нараховує близько 70 тисяч соціальних підприємств, які забезпечують роботою приблизно 2 мільйони осіб (3% населення країни). Майже 20% із них мають річний обіг понад 1 млн фунтів стерлінгів, а їх сукупний внесок в економіку перевищує 24 млрд фунтів, що становить близько 9% ВВП Великої Британії. Важливим прикладом ефективного використання соціального підприємництва є також досвід Ізраїлю, де ця діяльність активно спрямовується на інтеграцію людей з

обмеженими можливостями у суспільне життя.

У Німеччині функціонує понад 100 тисяч соціальних підприємств, на яких працюють близько 2,5 мільйона осіб – це утричі більше, ніж кількість працівників у автомобільній промисловості (приблизно 750 тисяч).

У європейських країнах найпоширенішими організаційно-правовими формами соціальних підприємств є кооперативи та компанії соціальної мети. У Португалії діють кооперативи соціальної солідарності, у Франції – соціальні кооперативи колективної власності, в Італії – соціальні кооперативи, в Іспанії – кооперативи соціальних ініціатив, у Бельгії – компанії соціальної мети.

Для кращого розуміння ключових відмінностей між міжнародною практикою та українським контекстом наведено порівняльну характеристику за основними параметрами розвитку соціального підприємництва (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняння міжнародних та українських моделей підтримки соціального підприємництва

Параметр	ЄС / міжнародна практика	Україна (поточна ситуація)	Можливість адаптації
Джерела фінансування	Impactinvestment, фонди ЄС, гранти, пільгове кредитування	Гранти, донори, обмежений доступ до кредитів	Висока
Регуляторне середовище	Спеціальний статус соціальних підприємств	Відсутність чіткого правового статусу	Висока
Податкова політика	Податкові пільги, звільнення частини прибутку	Обмежена кількість пільг	Середня
Партнерства	Потужна підтримка НУО та бізнесу	Фрагментарна взаємодія	Висока
Соціальний вплив	Системне вимірювання ефектів	Локальні ініціативи без єдиної методології	Висока

Джерело: авторська розробка

Як показано у таблиці, ключові відмінності між міжнародною та українською практикою полягають у регуляторному статусі, доступі до фінансування та рівні партнерської взаємодії. Водночас більшість механізмів мають високий потенціал адаптації в українських умовах.

У світовій практиці головним джерелом фінансування соціальних підприємств залишаються власні фінансові ресурси, сформовані за рахунок результатів господарської діяльності, тоді як інші джерела підтримки мають допоміжний або другорядний характер (табл. 3).

Таблиця 3

Структура джерел фінансування соціальних підприємств у міжнародній практиці

Джерело фінансування	Питома вага, %	
	Середня частка, %	Діапазон коливань залежно від країни
Власні ресурси	54,28	від 28,5% (Румунія) до 74,5% (Іспанія)
Гранти	27,11	від 18,9% (Китай) до 36,2% (Швеція)
Пожертви	5,96	від 1,7% (Угорщина) до 12,1% (Румунія)
Інвестиції	4,61	від 0,6% (Іспанія) до 21% (Китай)

Джерело: [3].

Узагальнення міжнародного досвіду дає змогу сформулювати цілісне бачення підходів до розвитку соціального підприємництва та визначити можливості їх практичної імплементації в українських умовах. Враховуючи специфіку воєнного часу, обмеженість ресурсів та інституційні прогалини, постає завдання не прямого

копіювання, а адаптації ефективних інструментів до національного контексту.

Нижче подано узагальнену модель, яка відображає ключові елементи міжнародних практик та процес їх адаптації до українських реалій (рис. 2).

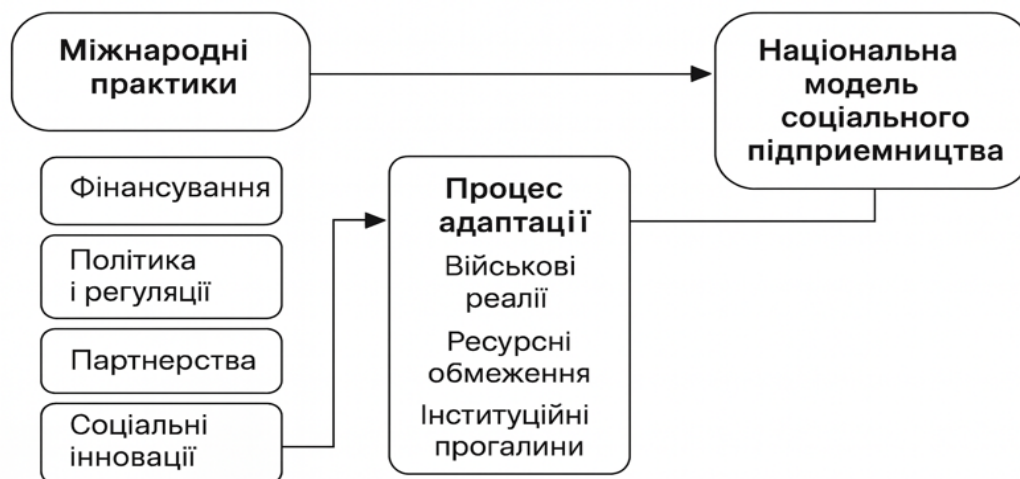

Рис. 2. Модель адаптації міжнародного досвіду до українських умов у сфері соціального підприємництва

Джерело: авторська розробка

Представлена схема демонструє логіку переходу від міжнародних практик соціального підприємництва до формування національної моделі, адаптованої до українських реалій. Ключовим елементом цього процесу є врахування військових умов, ресурсних обмежень та інституційних прогалин. Такий підхід дозволяє не просто переймати закордонний досвід, а інтегрувати його у вітчизняний контекст, забезпечуючи ефективність та стійкість розвитку соціального підприємства в Україні.

Після початку повномасштабного вторгнення на територію України кількість соціальних проблем, що потребують невідкладного розв'язання, істотно зросли.

У сучасних умовах можливості для створення соціальних підприємств в Україні помітно розширилися: діє низка грантових програм, ініціатив підтримки та освітніх проєктів, спрямованих на розвиток цього сектору. Сьогодні започаткувати соціальний бізнес навіть

простіше, ніж традиційний комерційний, оскільки для його реалізації можна залучати ресурси як приватного сектору (кредити, інвестиції), так і неприбуткових організацій.

Характерним прикладом виступає діяльність організації SchoolofMe, що робить вагомий внесок у розвиток соціального підприємництва. Станом на лютий 2024 року реалізовувалося кілька програм підтримки – як для новостворених, так і вже діючих соціальних підприємств. Зокрема, один із проєктів спільно з IREX та MCI передбачає експертний супровід і фінансову допомогу для молодіжних і соціальних бізнесів. У межах цієї програми учасники мають можливість отримати грант до 10 тисяч доларів США, а також менторську та експертну підтримку протягом дев'яти місяців.

Крім того, щороку функціонує міжнародний інкубатор Social Impact Award, орієнтований на молоді соціальні підприємства. Значний внесок у розвиток

сектора здійснює й Український соціальний венчурний фонд, діяльність якого зосереджена на фінансовій підтримці соціальних ініціатив.

Окрему увагу приділено соціальним підприємствам, що забезпечують працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Ще з 2014 року на Донбасі реалізовувалися численні програми, спрямовані на допомогу ВПО, і ця тенденція продовжує розвиватися. Активно впроваджуються також ініціативи, спрямовані на працевлаштування ветеранів війни [8, с. 144].

Війна стала серйозним викликом для соціальної сфери України, актуалізуючи необхідність адаптації соціальної політики до умов воєнного часу та врахування потреб післявоєнного відновлення держави.

Висновки. Соціальне підприємництво, як специфічна форма господарської діяльності, що поєднує економічну ефективність із соціальною місією, посідає головне місце у забезпеченні сталого розвитку сучасних суспільств. Його роль як каталізатора позитивних соціально-економічних трансформацій виражається у здатності генерувати інноваційні рішення локальних і глобальних проблем, створювати соціальну цінність та досягати Цілей сталого розвитку, визначених ООН до 2030 року.

Міжнародний досвід підтверджує, що соціальні підприємства не лише забезпечують економічну активність, але й формують нову модель взаємодії між бізнесом, державою та громадянським суспільством, засновану на принципах солідарності, інклюзивності та екологічної відповідальності. У країнах Європейського Союзу, зокрема у Великій Британії, Німеччині, Італії та Іспанії, соціальне підприємництво стало вагомим інструментом підвищення соціальної згуртованості, працевлаштування вразливих категорій населення та забезпечення сталого економічного зростання.

Для України, яка перебуває в умовах воєнних викликів і потребує масштабної соціально-економічної відбудови, розвиток соціального підприємництва набуває стратегічного значення. Цей сектор створює робочі місця, активізацію місцевих громад, інтеграцію внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та осіб з інвалідністю у соціально-економічне життя країни. Водночас, соціальне підприємництво виступає дієвим механізмом формування людського капіталу, розвитку інноваційної культури та підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу.

Запропоноване дослідження поєднує аналіз міжнародного досвіду розвитку соціального підприємництва з українським контекстом воєнного та післявоєнного відновлення. Особливу увагу приділено адаптації фінансових, організаційних та соціальних механізмів підтримки до умов обмежених ресурсів і високої соціальної напруги. Такий підхід дає змогу не лише систематизувати ключові моделі, а й визначити напрями їх практичного застосування в Україні. Відмінністю від попередніх досліджень є акцент на динаміці трансформації соціальних бізнес-моделей у кризових умовах та можливостях їх масштабування для досягнення цілей сталого розвитку.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані при розробці державної політики та місцевих стратегій підтримки соціального підприємництва, у тому числі через програми фінансування, пільгове оподаткування, розвиток партнерств між бізнесом, державою та громадським сектором. Запропоновані підходи можуть бути також застосовані для підвищення ефективності діяльності соціальних підприємств у сфері зайнятості ВПО, ветеранів, осіб з інвалідністю та інших соціально вразливих груп.

Список використаних джерел:

1. Соціальне підприємництво в Україні. Економіко-правовий аналіз. (2020). Аналітичний звіт для проекту «EU4Youth». EU Neighbours East. URL: <https://surl.lt/mewpkl>
2. Браунагель А.В. (2025). Розвиток системи регулювання та підтримки соціального підприємництва в Україні : дис. ... д-ра філософії. Державний податковий університет, Ірпінь. URL: <https://surl.lt/nqssvm>
3. Галушка З.І. (2018). Роль соціального підприємництва у забезпеченні розвитку громад. Соціальне підприємництво: теорія, практика та міжнародний досвід : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конференції, (Київ, 18.05.2018). КНЕУ, С. 182–185. URL: <https://surl.li/nirnfw>
4. Горішна Н.М. (2016). Феномен соціального підприємництва: сутність і критерії. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота, № 2(39). С. 58–63. URL: <https://surl.li/unlaez>
5. Гурочкіна В.В. (2020). Механізми розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці : монографія. Хмельницький: ХНУ, 335 с. ISBN 978-966-330-377-2. URL: <https://surl.lu/ilfgtb>
6. Давидовська, Г.І. (2016). Проблеми соціального підприємництва в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород : Вид. дім «Гельветика», Вип. 7. Ч. 1. С. 106–109. URI: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/12506>
7. Компанієць В.В., Дейч М.Є. (2013). Чинники формування та стимулювання соціально відповідальної поведінки особистості, бізнесу, суспільства, держави в Україні. Вісник економічної науки України, № 2(24). С. 30–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2013_2_9
8. Малярський О.Д. (2024). Соціальне підприємництво: сучасний стан та перспективи розвитку : Маркетингові та логістичні технології: інновації для забезпечення ефективності бізнес-процесів: монографія, Тернопіль. С. 137–146. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46778>
9. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Соціальне підприємництво в соціально-економічному розвитку України : Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки : тези V міжнар. наук.-практ. конф., (Житомир, 2–3 лист. 2017 р.), ЖДТУ, С. 163–171. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19320>

10. Розвиток законодавства у галузі соціального підприємництва в рамках проекту Координатора проєктів ОБСЄ в Україні «Запобігання торгівлі людьми в Україні шляхом посилення економічних можливостей представників груп ризику». Робоча група. ОБСЄ. (n.d.). URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/6/417257.pdf>
11. Попкова С.О. (2025). Стратегічне регулювання у сфері соціального підприємництва : дис. ... д-ра філософії. Одеський національний технологічний університет, 238 с. URL: <https://surl.li/ybxhaa>
12. Смаль В., Кокоть В. (2017). Що слід знати про соціальне підприємництво : посібник. Київ, 56 с. URL: <https://surl.li/srfpgc>
13. Черчик Л.М., Коленда Н.В. (2017). Сутність соціального підприємництва та його роль у забезпеченні соціальної безпеки. Вісник Львівського національного політехнічного університету. URL: <https://surl.li/jyavfs>

References:

1. Sotsialne pidpriemnytstvo v Ukraini. Ekonomiko-pravovyi analiz [Social Entrepreneurship in Ukraine. Economic and Legal Analysis]. (2020). Analytical report for the project «EU4Youth». EU Neighbours East. Retrieved from: <https://surl.lt/mewpkl> [in Ukrainian].
2. Braunahel, A.V. (2025). Rozvytok systemy rehuliuвання ta pidtrymky sotsialnoho pidpriemnytstva v Ukraini [Development of the system of regulation and support of social entrepreneurship in Ukraine] : dissertation ... Doctor of Philosophy. State Tax University, Irpin. Retrieved from: <https://surl.lt/nqssvm> [in Ukrainian].
3. Halushka, Z.I. (2018). Rol sotsialnoho pidpriemnytstva u zabezpechenni rozvytku hromad [The role of social entrepreneurship in ensuring community development]. Social entrepreneurship: theory, practice and international experience: collection of materials of the international scientific-practical conference, (Kyiv, 18.05.2018). KNEU, Pp. 182–185. Retrieved from: <https://surl.li/nirnfw> [in Ukrainian].
4. Horishna, N.M. (2016). Fenomen sotsialnoho pidpriemnytstva: sutnist i kryterii [The phenomenon of social entrepreneurship: essence and criteria]. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work, No. 2(39). Pp. 58–63. Retrieved from: <https://surl.li/unlaez> [in Ukrainian].
5. Hurochkina, V.V. (2020). Mekhanizmy rozvytku promyslovykh pidpriemstv v emerdzhentnii ekonomits [Mechanisms of development of industrial enterprises in emerging economies] : monograph. Khmelnytskyi: KhNU, 335 p. ISBN 978-966-330-377-2. Retrieved from: <https://surl.lu/ilfgtb> [in Ukrainian].
6. Davydovska, H.I. (2016). Problemy sotsialnoho pidpriemnytstva v Ukraini [Problems of social entrepreneurship in Ukraine]. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University: Series: International Economic Relations and World Economy. Uzhhorod: Publishing House «Helvetica», Vol. 7. Part 1. Pp. 106–109. Retrieved from: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/12506> [in Ukrainian].
7. Kompaniets, V.V., & Deich, M.Ie. (2013). Chynnyky formuvannya ta stymuliuвання sotsialno vidpovidalnoi povedinky osobystosti, biznesu, suspilstva, derzhavy v Ukraini [Factors of formation and stimulation of socially responsible behavior of the individual, business, society, state in Ukraine]. Bulletin of Economic Science of Ukraine, No. 2(24). Pp. 30–36. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2013_2_9 [in Ukrainian].
8. Maliarskyi, O.D. (2024). Sotsialne pidpriemnytstvo: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Social entrepreneurship: current state and development prospects] : Marketing and logistics technologies: innovations to ensure the efficiency of business processes : monograph, Ternopil. Pp. 137–146. Retrieved from: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46778> [in Ukrainian].
9. Matvienko-Biliaieva, H.L. Sotsialne pidpriemnytstvo v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku Ukrainy [Social entrepreneurship in the socio-economic development of Ukraine] : Formation of an effective model of enterprise development in the conditions of a market economy: theses of the V international scientific-practical conference, (Zhytomyr, November 2–3, 2017), ZhTU, Pp. 163–171. Retrieved from: <https://repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19320> [in Ukrainian].
10. Rozvytok zakonodavstva u haluzi sotsialnoho pidpriemnytstva в рамках проєкту Координатора проєктів OBSIe в Україні «Запобігання торгівлі людьми в Україні шляхом посилення економічних можливостей представників груп ризику» [Development of legislation in the field of social entrepreneurship within the framework of the project of the OSCE Project Co-ordinator in Ukraine «Preventing trafficking in human beings in Ukraine by strengthening economic opportunities for representatives of risk groups». Working group. OSCE. (n.d.). Retrieved from: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/6/417257.pdf> [in Ukrainian].
11. Popkova, S.O. (2025). Stratehichne rehuliuвання u sferi sotsialnoho pidpriemnytstva [Strategic regulation in the field of social entrepreneurship] : dissertation ... Doctor of Philosophy. Odessa National Technological University, 238 p. Retrieved from: <https://surl.li/ybxhaa> [in Ukrainian].
12. Smal, V., & Kokot, V. (2017). Shcho slid znaty pro sotsialne pidpriemnytstvo [What you should know about social entrepreneurship] : guide. Kyiv, 56 p. Retrieved from: <https://surl.li/srfpgc> [in Ukrainian].
13. Cherchyk, L.M., & Kolenda, N.V. (2017). Sutnist sotsialnoho pidpriemnytstva ta yoho rol u zabezpechenni sotsialnoi bezpeky [The essence of social entrepreneurship and its role in ensuring social security]. Bulletin of Lviv National Polytechnic University. Retrieved from: <https://surl.li/jyavfs> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 06.10.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 22.10.2025 р.